

Mikrovaltioon voi mahtua koko maailma

Perinteisten tasavaltojen ja monarkioiden rinnalle on alkanut syntyä uudenlaisia, yhteisiin päämääriin tähtäävien yksilöiden valtioita, joiden rajoja ei ole piirretty karttoihin. Ne tunnetaan mikrovaltioina.

Mikrovaltioita on maailmassa niin paljon ja niin erilaisia, että niiden jakaminen tarkasti rajattuihin määritelmämuotteihin ei onnistu.

Kansainvälisesti tunnettujen mikrovaltioiden kuten Monacon, Liechtensteinin, Singaporen, Hongkongin, Vatikaanin ja Bahamaarten lisäksi maailmassa on vähemmän tunnettuja ja hyvinkin epävirallisia pienvaltioita, jotka eivät vastaa yleistä käsitystä kansallisvaltiosta.

Joillakin tällaisilla mikrovaltioilla on hallinnassaan todellinen alue – esimerkiksi Sealand, jonka asukkaat elävät lähellä Britannian rannikkoa Pohjanmerellä sijaitsevalla entisellä ilmatorjuntaponttonilla.

OSA mikrovaltioista ei hyväksy minkäänlaisia rajakäsityksiä. Esimerkiksi taiteellisista lähtökohdista syntyneet NSK (Neue Slowenische Kunst) ilmoittaa ainoaksi "alueeseen" ajan – sen tiukemmin kansalaisten elinpiiriä ei haluta rajoittaa.

Elgaland-Vargalandin kuningaskunta puolestaan ymmärtää alueeseen valtioiden rajojen välissä sijaitsevat ei kenenkään maa-työhyökkeet sekä aluevesien ulkopuolella olevat vesialueet. Elgaland-Vargaland pitääkin itseään maailman suurimpana valtiona.

Monilla mikrovaltioilla on oma lippu, postimerkit, passi ja kansallishymni – joillakin jopa valuutta. Joh-

Transnational Republicin kansalaiset nostivat mikrovaltionsa lipun salkoon Harakan saarella, jossa järjestetään viikonloppuna mikrovaltioiden ensimmäinen huipputapaaminen.

dossa on esimerkiksi kuningas tai prinssi, tai määräysvalta voi kuulua kaikille kansalaisille yhdessä.

PIENVALTIOIDEN perustamisella pyritään useimmiten luomaan todellinen uusi valtio, jolle myös halutaan muun maailman hyväksyntä. Joskus tuloksena on kuitenkin konflikteja naapureiden kanssa. Näin on käynyt esimerkiksi Ruotsissa sijaitsevassa Ladoniassa, joka on julistanut sodan Ruotsia vastaan.

Ristiriitaisia tilanteita saattaa synnyttää myös mikrovaltioiden julistus vapaasta kansalaisuudesta; Ladonia vastaanotti taannoin tuhansia turvapaikkahakemuksia esimerkiksi Pakistanista, Vietnamista ja Nigeriasta ihmisiltä, jotka pyrki-

vät pois köyhistä oloista. Ladonia selitti hakijoille näiden ymmärtäneen väärin mikrovaltion lähtökohdat.

Monet mikrovaltiot yrittävät yhdistää yksilön vapauden ja yhteisen hyvän – niin haastavalta kuin tehtävä tuntuukin. Vakavin päämäärin perustettujen mikrovaltioiden lisäksi on myös roolipelien synnyttämiä valtioita, jotka elävät pelkätään pelaajien mielikuvituksessa.

YKSI KOKO maailman alueeseen käsittävä mikrovaltio on vuonna 2001 perustettu Transnational Republic, joka ei varsinaisesti vastusta kansallisvaltioiden olemassaoloa. Sen mielestä on kuitenkin väärin, että kansallisvaltiot ajavat vain omien kansalaistensa hyvää,

eivätkä samalla onnistu tekemään yksilöitä myös maailmanlaajuisesti hyödyttäviä päätöksiä.

– Yksi esimerkki tästä on Kiiton ilmastopöytäkirja, jota muun muassa Yhdysvallat ei omaa hyötyä tavoitellessaan ole hyväksynyt, perustajiin kuuluva saksalainen Georg Zoche mainitsee.

Muun muassa ihmisoi-keuksien puolesta ja sotarikoksia vastaan toimiva Transnational Republic uskoo sekä yksilön vapauteen että vastuuseen. Edustuksellinen demokratia ei Georg Zochen mukaan sovi kumpaankaan. Transnational Republicissa jokainen kansalainen saa edustaa itse itseään.

– Jokainen luo oman Transnational Republicin joko yksin tai yhdessä toisten

kanssa. Sen kansalaisuuden on oltava avoin kaikille, ja asukas voi siirtyä vapaasti yhdestä Republicista toiseen, Georg Zoche selvittää.

Maailmanlaajuisia asioita hoitamaan TR on perustamassa "kattojärjestön", United Transnational Republics 'in, jonka yhteistyökumppaniksi se haluaisi YK:n.

– Meillä ei ole valmista ideologiaa, jonka nimeen asukkaiden olisi vannottava. Kaikkien on ajateltava omilla aivoillaan. Sitä paitsi olemme vasta alussa – kyseessä on pitkäjänteinen projekti, australialainen Edwina Blush painottaa.

Transnational Republicilla on oma valuutta payola, jonka arvo on sidottu euroon.

– Täyttä itsenäisyyttä ei

voi olla ilman omaa rahaa, Georg Zoche perustelee.

HUOMENNA lauantaina maailmassa on jälleen uusi mikrovaltio, kun itävaltalainen ryhmä Sabotage communications perustaa State of Sabotagen (SoS) Helsingin Harakassa mikrovaltioiden ensimmäisessä huipputapaamisessa. Uutta valtiota symboloimaan saarelle pystytetään Alien-elokuvien hirviöiden luojana tunnetun HR Gigerin suunnittelema veistos. Sabotage-ryhmä syntyi kymmenisen vuotta sitten taiteellisen projektin ympärille, ja taide on yhä keskeisesti esillä sen julistuksessa sanomaansa yksilön vapaudesta ja samalla yhteisöllisyydestä ilman rajoja.

Sabotage-valtion perustaja, itävaltalainen Robert Jelinek, ei pidä valtionsa nimeä negatiivisesti latautuneena.

– Se viittaa muutoksiin, joita ihmismieleessä on tapahtuttava – ei todellakaan esimerkiksi sabotaasi-iskuihin, hän painottaa.

Jelinek puhuu ihmisten avoimesta verkostosta, joka pitää "rajoinaan" esimerkiksi tunteita, hetkiä ja aikaa. State of Sabotagea johtamaan ei valita kuningasta. Robert Jelinekin mukaan uuden valtion jokainen kansalainen voi itse mielessään asettaa kruunun omaan päähänsä.

Tekstit: Anne Viljamaa

Mikrovaltioiden ensimmäinen huipputapaaminen järjestetään Helsingin Harakan saarella 29.–31.8. Tapahtuman isäntänä on Muu ry:n Amorpho3-festivaali. Mikrovaltioihin ja niiden väliaikaisiin suurlähetystöihin voi tutustua saarella lauantaina ja sunnuntaina kello 12–18. Paikalla voi anoa mikrovaltiokansalaisuutta. Passit maksavat 30–60 euroa. Anojalla on oltava mukanaan passikuva.

Kotina ponttoni Pohjanmerellä

Sealandin ruhtinaskunnan asukkaat elävät Pohjanmerellä toisen maailmansodan aikaisella hylätyllä ilmatorjuntaponttonilla noin seitsemän meripeninkulman päässä Britannian rannikolta.

Mitkä ovat kokemuksenne näin erikoisessa valtiossa elämisestä? Mitkä ovat olleet suurimmat ongelmanne?

– Olemme eläneet eristytyneellä alueella jo lähes 40 vuotta. Sealandin hallituksen on turvattava asukkaiden turvallisuus, energian- ja vedensaanti, jätehuolto, kuljetukset, tietoyhteydet ja muut palvelut, joita yleensä pidetään itses-

täänselvinä. Sealandissa näiden palvelujen ylläpito vaatii paljon suunnittelua, organisointia ja huoltoa.

– Ehkä kaksi suurinta ongelmaa liittyvät peruspalvelujen tarjoamiseen ja asukkaiden turvallisuuden takaamiseen. On muun muassa huolehdittava siitä, että alueellemme tuodaan oikeita tavaroita kaikille riittävästi. Myös kuljetusten naapurimaihimme on toimittava säässä kuin säässä, missä riittää haastetta Pohjanmerellä.

Millaiset ovat olleet ulkopuolisen maailman reaktiot valtiossanne kohtaan? Onko Sealand yleisesti tunnustettu?

– Meidät on vaikea sivuuttaa. Olemme olleet olemassa jo kauan, ja historia puhuu puolestaan. Olemme saaneet tunnustusta muilta valtioilta, vaikka emme olekaan solmineet virallisia diplomaattisuhteita. Jatkamme sen tuen kannustamana, jota saamme epävirallisesti monilta naapurivaltioiltamme.

Miten Sealandin asukkaat onnistuvat elämään "täyttä elämää" alueella, joka on hyvin rajattu?

– Sealandissa on aina paljon tekemistä. Suuri osa väestöstämme työskentelee tuotantolaitoksissamme. Meillä on myös vapaa-ajanviettomahdollisuuksia ka-

lastuksesta biljardin peluuseen ja kuntoilusalissa treenaamiseen.

Sopiiko tämäntapainen elämä vain tietynlaiselle ihmisyydelle?

– On totta, että Sealandissa eläminen ei sovi kaikille. Asukkaalla on oltava tietynlainen "mielenlaatu", jotta hän voi tuntea olonsa rauhalliseksi ja mukavaksi alueellamme. Monet kuitenkin löytävät täältä oman kiireettömän elämäntyylin, jota ei varsinkaan kumpungeista enää hevin tapaa. Monelle asukkaalle Sealand edustaakin elämänlaatua. Vastaukset kysymyksiin ovat Sealandin sisäisten asioiden toimistolta

Sealand kuuluu niihin mikrovaltioihin, joiden asukkaiden hallinnassa on selkeästi rajattu alue.

Pienissä mikrovaltioissa liikkuu suuri raha

**Monet mikrovaltiot ovat itse-
näisiä maita, joista osa on
myös YK:n jäseniä. Eräät
niistä ovat saavuttaneet ky-
seenalaista mainetta veropa-
ratiiseina, joihin maailman
rikkaat voivat pillottaa varo-
jaan pois kotimaansa verot-
tajan silmien alta.**

Helsingin yliopiston kansainvälisen politiikan professori Heikki Patomäki muistuttaa, että veroparatiiseilla on varsin merkittävä rooli maailman taloudessa.

– Esimerkiksi Caymansaaret on maailman viidenneksi suurin pankkikeskus.

Patomäen mukaan näihin veroparatiiseihin inves-

toidun pääoman määrä on arviolta 5 000 miljardia (viisi triljoonaa) Yhdysvaltain dollaria – tai jopa enemmän. Summa vastaa kuudesosaa koko maailman bruttokansantuotteesta. Myös rikolliset ovat löytäneet mikrovaltiot, joiden kautta he voivat pestä esimerkiksi huume- ja ihmiskaupassa sekä prostituutiossa likaantuneita rahojaan.

– Myös terroristit käyttävät näitä kanavia varojensa kierrättämiseen.

Kaikki mikrovaltiot eivät kuitenkaan houkuttele pimeän pääoman investoijia.

– On myös lukuisia köyhiä ja sijainniltaan syrjäisiä

pienvaltioita, joissa olosuhteet eivät ole investoinneille suopeita, Patomäki selittää.

Likaisen rahan avulla monet mikrovaltiot voisivat nousta taloudellisesta kurimuksestaan, mutta investoijat pitävät niitä sosiaali-

sesti ja poliittisesti liian epävakaina. Tällä hetkellä ei ole keinoja sulkea portteja veroparatiiseihin.

– Maat jopa markkinoivat investointipalvelujaan täysin avoimesti esimerkiksi lentomatkestajille.

KOLMENLAISIA MIKROVALTIOITA

Nimitystä käytetään laajasta ja monenkirjavasta joukosta valtioita. Mikrovaltiot voidaan jaotella kolmeen luokkaan.

1. Pienet valtiot tai osin tai kokonaan itsemääräämisoikeuden hankki-neet valtiot, jotka sopivat yleiseen valtiomääritelmään. Nämä mikrovaltiot ovat korkeintaan 20 000 neliökilometrin suuruisia, ja suurin osa niistä on diplomaattisesti toisten valtioiden tunnustamia.

2. Mallivaltiot, joita luodaan koemielessä esimerkiksi roolipelejä varten.

3. Uusien maiden perustamiseen tähtäävät projektit. Näissä luodaan alueita, jotka eivät kuulu mihinkään jo tunnettuun valtioon. Pienet, eristyksissä olevat saaret tai vedenpinnalla kelluvat rakennelmat ovat esimerkkejä tällaisista alueista.

MIKROVALTIO LADONIA

- Perustettu: 1996 protestiksi Ruotsin hallitusta vastaan, joka halusi hävittää taiteilija Lars Vilksin taideteoksen Ladoniaksi myöhemmin perustelulta alueelta.
- Valtionpäämies: presidentti Fernando Rodrigues ja kuningatar Ywonne I Jarl.
- Sijainti: Kullaberg, Etelä-Ruotsi.
- Alue: 1 neliökilometri.
- Asukasmäärä: 10 500.
- Valuutta: örtug.
- Kansallishymni: veteen heitetyn kiven ääni.
- Kansainväliset selkkaukset: Sota Ruotsin kanssa, minkä lisäksi Ladonia julisti sodan myös Yhdysvaltoja vastaan 5. heinäkuuta 2003.

Lähde: Asiakirjoja-julkaisu/Mikrovaltioiden kokous Helsingissä

SEALANDIN RUHTINASKUNTA

- Perustettu: vuonna 1967 kansainvälisille vesille toisen maailmansodan aikaiselle il-matorjuntaponttonille.
- Sijainti: Pohjanmeri, noin 7 meripeninkulmaa itään Britanniasta.
- Hallintomuoto: perustuslaillinen monarkia.
- Väestökehitys: -28% (2000–2002).
- Väestön etninen tausta: eurooppalaisia ja yhdysvaltalaisia.
- Kieli: englantia.
- Valuutta: Sealandin dollari (sidottu Yhdysvaltain dollariin).
- Kansainväliset konfliktit: Britannian mielestä Sealand sijaitsee sen aluevesillä.

Lähde: Asiakirjoja-julkaisu/Mikrovaltioiden kokous Helsingissä